

השלמה לתשובה על ברכת אשר יצר אתכם בקברי רפורמים

הגר"ש צביון העיר דלפ"ז יוצא עוד נידון גם על מלוה בריבית אם אפשר לברך על קבריהם עכ"ד, ולהנ"ל לכאורה יוצא שא"א, ומ"מ על רפורמים יותר ברור לדינא שא"א לברך, כיון דאינו בכלל ישראל להרבה דינים שיש חילוק בהם בין ישראל לעמים, וממילא שייך ללמוד כן כבר במשמעות הגמ' על הרואה קברי ישראל.

ולענין ריבית דרבנן אפשר דשייך לדברי התוס' והראשונים בביאור המחלל את המועדות אם שייך בדרבנן, ויעוי' בתשובה לענין עשירות במעשר דרבנן ובמ"מ שם, והרה"ג הנ"ל העיר עוד דממה שנענשו ישראל כנגד היובל בשנים שהיה היובל נוהג

רק מדרבנן ש"מ דגם במידת פורענות נאמרו עונשים בדרבנן.

והביא עוד ספק לענין אם המלוה בריבית יכול לומר ואתה עתיד להחזירה וכו' בברכת המחזיר נשמות עכ"ד (והוא גם נפק"מ אם אפשר לצאת ממנו בברכה, ולענין שאר מינים יש לציין לתשובת הרמב"ם גבי קראים דמשמע שא"א לצאת ממנו משום שאינו מאמין בברכות ולכאורה משמע לדעת הרמב"ם דאין כל המינים שוים בדין זה, וק"ל, וילע"ע).

